

LAURA BRYANT

SLEPICE

VÝBĚR A CHOV SLEPIC
KROK ZA KROKEM



ešence

SLEPICE

LAURA BRYANT

SLEPICE

VÝBĚR A CHOV SLEPIC
KROK ZA KROKEM

EUROMEDIA GROUP

CHICKENS: A step-by-step guide to choosing and keeping hens
Laura Bryant

Copyright © Arcturus Publishing Limited, 2011
Translation © Nicole Škorpilová, 2015, 2021, 2025

ISBN 978-80-284-0391-1

OBSAH



Úvod	6
1. Začínáme	9
2. Oploďné vejce	17
3. Nové kuře	33
4. Dospělá slepice	43
5. Nosnice	57
6. Péče o nosnici	73
7. Zdravé hejno	85
8. Vejce na talíři	97
9. Recepty s vejci	105
10. Rozmnožování	115
11. Zabití a příprava	123
12. Recepty s kuřaty	129
Slovníček	140

ÚVOD



Vejsce a kuřecí maso jsou základními potravinami na celém světě. Představují všestrannou surovinu v jídelníčku, a navíc mimořádně výživnou. Přestože jsou nesmírně oblíbené, kvalita slepičích vajec a masa jak v supermarketech, tak v mnoha restauracích je terčem oprávněné kritiky.

Ve skutečnosti stojí za poklesem kvality především právě obliba těchto jídel. Kuřata jsou chována intenzivně po mnoho let tak, aby nabídka uspokojila poptávku a zároveň aby cena byla co nejnižší (kvůli cenovým válkám, které mezi sebou vedou mnohé supermarkety). Mohutný průmyslový chov má nesmírně škodlivý dopad nejen na život chovaných kuřat, ale i na chuť výsledného produktu, který si konzument zakoupí.

Každopádně věci se mění. Lidé si začínají uvědomovat, že je etičtější a mnohem chutnější, když koupí kuřata a vejce, která byla vychována ve volných výbězích a v ekologickém zemědělství, namísto těch z velkochovu v klecích, krmených hormonálními stimulanty a antibiotiky. Může to být o něco dražší, ale kvalita masa a vajec bude o tolik lepší, že vám vystačí menší množství, takže to nakonec možná vyjde cenově nastejno.

Supermarkety musely přijmout fakt, že mnoho konzumentů se zajímá o to, odkud jejich jídlo pochází. Lidé to nechtějí vědět jen kvůli sobě. Roste totiž přesvědčení, že kuře určené k jídlu má právo na slušné životní podmínky stejně jako my. Následkem této změny pohledu rapidně vzrůstá počet lidí, kteří chtějí

chovat vlastní kuřata kvůli vejším a masu. Neexistuje lepší způsob, jak získat co nejpresnější přehled o původu stravy, než o ni osobně pečovat ve vlastní zahradě.

CHOV SLEPIC

Slepice se chovají odpradávná a odchovat je úspěšně zvládne každý, pokud dodrží základní pravidla.

Slepice jsou velmi příjemná stvoření, která můžete nechat volně pobíhat po zahradě. Pokud koupíte vhodné plemeno, můžou vám posloužit nejen jako zdroj potravy, ale i jako domácí mazlíčci. Jsou to krotcí ptáci, a pokud je o ně pečováno správným způsobem, budou rádi v náručí dospělých i dětí. Potěšení z konzumace čerstvě snesených vajec (oproti kupovaným z obchodu, kde můžou nabízet i přes měsíc stará) je něco, co jednou okusíte a budete to chtít pořád. Když ochutnáte výtečné pečené

kuře, o kterém víte, že žilo šťastně ve vaší zahradě a svobodně se pohybovalo ve velkém, otevřeném prostoru, uspokojí to nejen váš žaludek, ale i svědomí.

Cílem této knihy je poskytnout potenciálním chovatelům slepic všeobecný přehled o tom, co obnáší péče o vlastní hejno a jak nabídnout slepicím to nejlepší jakožto členům rodiny, „výrobčům“ vajec a zdroji masa. Tato kniha nabízí jasné a srozumitelné návody a tipy na celou škálu činností – od přirozené i umělé inkubace vajec a výroby líhně přes krmení, zastřížení křídel až po práci s kvočnami.

Chov slepic s sebou nese jistý závazek, a i když jsou to nezávislá stvoření, potřebují denně péči a pozornost. Je třeba připravit se na to, že jim budete muset dávat krmení i vodu za jakéhokoli počasí, a naučit se zpozorovat problémy či choroby, než se

vymknou kontrole. Navíc musíte mít v záloze někoho, na koho se budete moci spolehnout a kdo bude schopný se o vaše hejno náležitě postarat, když odjedete na dovolenou, protože slepice se o sebe nedokážou postarat samy.

Jakmile se péče o slepice stane součástí vašeho denního režimu, budete vše dělat automaticky a lidé ve vašem okolí vám budou čím dál častěji klást otázky a začnou uvažovat o tom, že by sami začali chovat vlastní slepice.



KAPITOLA PRVNÍ

ZAČÍNÁME

PLEMENA



Existuje mnoho plemen slepic, takže si můžete vybrat z široké škály podob, velikostí a barev. Některá plemena jsou vhodnější pro potřeby soběstačných chovatelů či drobných zemědělců. Ta se liší od plemen z velkochovů, která se pak prodávají ve velkých supermarketech.

Slepice byly domestikovány před tisíci lety a od té doby byly vyšlechtěny stovky plemen, a to z několika hlavních důvodů – zkvalitnění snášky, zlepšení kvality masa, kombinovaná užitkovost (chutné vejce i maso) a dokonce schopnost přizpůsobit se různým klimatickým podmínkám, a to nejen v rámci jedné země, ale po celém světě, takže slepice jsou skutečně globálním produktem. Každopádně výběr typu slepice nebude příliš těžký, protože

z mnoha druhů je jen hrstka těch, co se dokážou přizpůsobit potřebám a životnímu stylu podomácku chované drůbeže.

Při volbě plemene mějte na paměti, že ani slepice není dokonalé stvoření. Stejně jako u mnoha jiných živočišných druhů, i slepice je jedinec s vlastním temperamentem a osobností. I když si vyberete plemeno, které je považováno za přátelské a poslušné, existuje šance, že zrovna to kuře, které si odnesete domů, bude problémové. Se svými opeřenci zacházejte jako se členy domácnosti a věnujte jim trochu lásky a péče. Až se u vás řádně zabydlí, přinesou vám spoustu radosti – ať už jako domácí zvířata, nebo jako zdroj potravy.

SLEPIČÍ KLÁBOSENÍ

První domestikovaná slepice byla pravděpodobně vyšlechtěna již před 8000 lety na území dnešního Thajska. Předpokládá se, že byla domestikována z divokého druhu *Gallus gallus* (kur bankivský), který je stále rozšířený v Asii. Podle jedné teorie se na jiných územích kolem Asie vyskytoval více než jeden domestikovaný druh, takže je velice nepravděpodobné, že by všechny domestikované slepice pocházely z jednoho druhu.



PRO ZAČÁTEČNÍKY

Orpingtonka je patrně nejvhodnější plemeno, pokud s chovem začínáte, zvláště jestli vám jde především o vejce. Husté opeření těmto slepicím propůjčuje načechraný vzhled a jsou buď žlutohnědé, černé, modré, nebo bílé. Výborně se hodí do domácí zahrady, protože jsou to klidní, poslušní ptáci, kterým nevadí, když s nimi manipulujete. Snesou kolem 150 kvalitních vajec za rok. Jejich nevýhodou je, že pokud později do zahrady přiberete jiná plemena, budou mít tendenci jim klovat peří, zvláště pokud půjde o přelétavé jedince, tedy slepice lehkých plemen.

Rodajlendka pochází z Rhode Islandu ve Spojených státech. Tito ptáci byli vyšlechtěni v devadesátých letech devatenáctého století. Jsou ideální na zahradu, protože jsou velmi odolným plemenem vůči

klimatickým změnám. Pokud je o ně dobře postaráno, budou mít chutné maso a snesou vám hodně vajec. Mohou vyrůst do slušné velikosti, takže je zapotřebí uzpůsobit tomu velikost kurníku, především hradu, a výběhu.

Hybridy jsou také vhodné pro začátečníky. Většina kříženců, která má ve svém rodokmenu jedno ze dvou výše zmíněných plemen, je dobrým odrazovým můstkem, protože hybridy mají sklon snášet celoročně, zpravidla bývá jednodušší je ochočit a hlavně jsou lepšími mazlíčky do domácích zahrad.

VHODNÁ NOSNÁ PLEMENA

Leghornka Tato slepice pochází z Leghornu v Itálii a v současné době je k vidění běžně po celém světě. Tyto nosnice jsou bílé, mají bílé ušní závěsy, žluté nohy a červené oči. Mnoho nyníjších hybridů bylo vyšlechtěno

z leghornek kvůli jejich úžasné produktivitě a schopnosti přizpůsobit se i nejdrsnějšímu počasí a životním podmínkám. Tyto slepice snášejí ve velkém, zřídka kdy kvokají a zhltnou vše, co na zahrádce najdou. Nicméně na druhou stranu mohou být poněkud hlučné a jsou trochu plaché – zvlášť v hodně rušných domácnostech, třeba tam, kde jsou děti.

Sussexka Toto plemeno je jedno z nejstarších a opravdu vypadá jako archetyp slepice. Jak jméno napovídá, pochází ze Sussexu ve Velké Británii. Sussexky jsou stále stejně oblíbené už od dob svého vyšlechtění a jsou dostupné v hnědé, žlutohnědé, světle červené, kropenaté, stříbřité a bílé barvě. Mohou snést až 250 vajec za rok a dobře se cítí v uzavřeném prostoru malé zahrady stejně jako ve volném výběhu. Jedna z hlavních výhod těchto slepic je, že

kvokají jen minimálně a patří mezi středně těžká plemena, takže téměř nelétají a dají se velmi dobře i rychle vykrmit na maso. Dříve se také hlavně kvůli tomuto účelu chovaly.

Kočinka Tahle bantamka (liliputka, zakrslá slepice) pochází z Číny a s bílými pírky vypadá vsutku velkolepě. Tyto slepice jsou skvělými domácími zvířaty pro děti, protože jsou lehce ochočitelné a opravdu krásné na pohled. Kočinky jsou dostupné v mnoha barevných variantách – namodralé, žlutohnědé, černé, kropenaté a dalších. Co se týká produktivity, můžete od kočinky očekávat kolem 150 menších vajec ročně.



Brahmánky jsou další vhodné nosné plemeno na zahradu, kde je na ně fantastická podívaná. Jejich kořeny sahají až do daleké Asie a patří vůbec k nejstarším plemenům. Jsou skutečně velmi nenáročné na chov.

VHODNÁ PLEMENA S KOMBINOVANOU UŽITKOVOSTÍ

Pokud chcete chovat slepice, abyste byli soběstační, a láká vás představa lahodných vajec i pečených kuřat z vlastní zahrady, potom jsou plemena s kombinovanou užitkovostí ideálním řešením. Nesnášejí tolik vajec jako hybridní slepice, ale jsou kombinací toho nejlepšího z nosných a masných plemen.

Australka Byla vyšlechtěna v Austrálii, snáší kolem 200 vajec ročně a má velice chutné maso. Stejně jako orpingtonky se tyto slepice výborně hodí na domácí zahradu, protože

dobře snášejí manipulaci a nerozrušují je jiná plemena ptáků nebo domácích zvířat. Další výhodou jejich chovu v domácím prostředí je, že nejsou dobrými letci, takže na ně nepotřebujete nijak zvlášť vysoké oplocení. Ačkoli jsou robustní, jsou dost pohyblivé, takže jsou nejšťastnější a nejproduktivnější, když se mohou potulovat ve volném výběhu.

Plymutka pochází z Nové Anglie ve Spojených státech a chová se od padesátých let devatenáctého století. Tyto slepice se s oblibou chovají v malých hejnech a jsou přátelské, schopné přežít chladné zimy a mají silné mateřské pudry, což je skvělé, pokud si chcete vylíhnout vlastní kuřátka. Jejich velká vejce (kterých mohou snést až 200 ročně) a žlutá kůže (která je ideální na pečení) z nich činí perfektní plemeno s kombinovanou užitkovostí. Nevýhoda plymutek spočívá v tom,

že sice poskytují pravidelný přísun vajec, ale mají sklon hodně kvokat.

Hempšírka je dalším vhodným plemenem s kombinovanou užitkovostí. Toto relativně nové plemeno (vyšlechtěné ve třicátých letech dvacátého století) pochází ze Spojených států. Hempšírky jsou o něco lepší jako zdroj masa než vajec.

Rodajlendka Viz stranu 11.

VHODNÁ MASNÁ PLEMENA

Masná plemena, známá též jako brojleři, může být složitější chovat v malé zahradě nebo na dvorku, protože jsou vyšlechtěna tak, aby rostla rychle, takže stěží naplní využití prostor ve volném výběhu. Rozhodně jim však poskytnete lepší životní podmínky, než jaké obvykle mívají v komerčním masném průmyslu. Plemena brojlerů – hubbard, ixworth

a kornýška – jsou neekonomičtější, pokud jsou využívána výhradně jako zdroj masa. Dospějí dříve než plemena s kombinovanou užitkovostí, ale maso slepic z masných plemen není obvykle tak šťavnaté a chutné jako maso ptáků z plemen s kombinovanou užitkovostí (australka nebo plymutka), které se pohybují ve volném výběhu.

DOPORUČENÝ VÝBĚR

Pro domácí chov slepic jsou plemena s kombinovanou užitkovostí rozhodně nejlepší. Fantastická vajíčka budou na denním pořádku a výtečné maso jakbysmet – možná ne v takovém množství, abyste byli zcela soběstační, ale je to jen začátek.

VELIKOST SLEPIC

Slepice jsou dostupné v mnoha velikostech, dělí se na lehká, středně těžká a těžká plemena. To dává podnět ke zvážení, než učiníte konečné

rozhodnutí ohledně volby plemene. Pokud budou slepice, o jejichž pořízení uvažujete, příliš růst, bude jim stačit velikost prostoru, ve kterém je hodláte chovat?

Bantamky jsou dobrou volbou, pokud máte menší zahrádku, protože jsou drobnějšího vzrůstu. Jejich jméno je odvozeno od indonéského přístavu Bantam. Když si evropští námořníci brali na loď živou drůbež jako obživu na cestu domů, zjistili, že toto malé plemeno z jihovýchodní Asie je velmi užitečné. Od té doby je každý malý druh slepice nazýván bantamkou.

V současné době jsou k dostání bantamky od většiny plemen – někdy jsou označované jako zakrslé – a obvykle mají čtvrtedílnou velikost standardních plemen. Jsou ideální jako domácí zvířata nebo na chov na malých farmách, zahradách a dvorcích. O bantamky se pečuje stejně jako o normálně veliká kuřata

a také konzumují totožnou potravu. I když bantamky snášejí vejce, kvůli jejich malému vzrůstu jsou pochopitelně

i jejich vejce menší než ta od klasických slepic – obvykle mají polovinu až třetinu jejich velikosti.





KAPITOLA DRUHÁ

OPLODNĚNÉ VEJCE



OPLODNĚNÉ VEJCE



Život vejce začíná v podobě žloutku ve vaječníku slepice. Když je vajíčko uvolněno z vaječníku, pokračuje do trychtýřovitého orgánu zvaného infundibulum (nálevka – rozšířené ústí vejcovodu). Pokud se slepice spáří s kohoutem, právě v tomto orgánu se ocitne jeho sperma a dojde k oplodnění vajíčka. Tak či onak sestoupí do dolní části nálevky, kde bude obaleno blánou, vlákny a bílkem.

Nakonec je vejce obaleno skořápkou, která se zformuje a ztvdne v děloze. Skořápka je z kalcitu, krystalické formy uhličitanu vápenatého. Celý proces od žloutku až po plně utvořené vejce trvá kolem čtyřadvaceti hodin. Každopádně slepice nerady snášejí vejce v noci a v případě potřeby jsou schopny je udržet až do rána. Jakmile slepice snese,

je připravena tento proces opakovat znovu od začátku, a pokud se spáří, je schopna si v sobě uschovat část semene pro oplodnění dalšího vejce.

OPLODNĚNÉ VEJCE

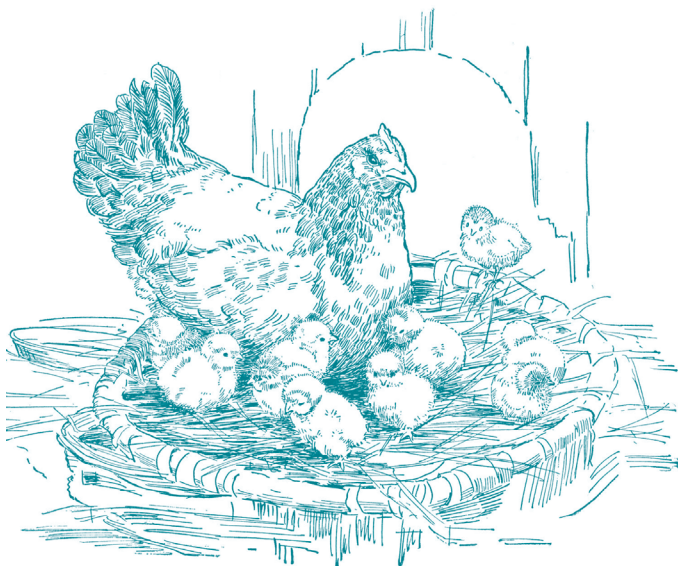
Pokud chcete chovat slepice a líbí se vám představa začít „od vajíčka“ a odchovat z něj dospělého jedince, potom potřebujete získat nějaká již oplodněná vejce libovolného plemene či plemen. Slepice dokážou snášet vejce s kohoutem i bez něho, ale pochopitelně pouze ta oplodněná mají možnost vyvinout se v kuřátka, vyrůst a stát se součástí vašeho samostatného životního stylu. Jakmile to jednou zkusíte, zjistíte, že chov slepic od oplodněného vejce je zábavný a zajímavý stejnou měrou pro dospělé

i pro děti. Jde o skvělý způsob, jak zapojit do chovu slepic mladší členy rodiny, kterým to může pomoci pochopit tajemství početí a koloběhu života.

JAK SI POŘÍDIT OPLODNĚNÉ VEJCE

Jaro je pravděpodobně nejlepší období pro líhnutí vajec, protože je to přirozená doba páření. Koupě násadových vajec z místní drůbeží farmy

nebo umělé líhně tak nebude představovat žádný problém, jelikož budou hojně zásobeni. Cena vejce se liší dle toho, o jaké plemeno se jedná, ale průměrně stojí kolem 50 Kč za kus u běžných plemen. Pokud začínáte a nemáte žádné slepice, budete potřebovat taková vejce, která již byla slepicí vysezena, protože tak se odstartuje proces líhnutí. Poté je třeba vejce umístit do inkubátoru



Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Slepice - Výběr a chov slepic krok za krokem.
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.